

Rossz vezet?kt?l rossz válaszok

2022 augusztus 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A szankciókkal Európa az infláció és a gazdasági visszaesés kett?s csapdájába került

A világjárvány sokkját követ?en, a 2021-ben megindult gazdasági növekedést megtartva és az inflációt visszaszorítva 2022 fordulópont, az európai gazdaság stabilizálásának éve lehetett volna. Az orosz–ukrán háború kitörése, majd az arra adott rossz válaszok azonban Európát a stagfláció lejt?jére sodorták.

Közgazdászok és gazdaságpolitikusok rémálma ez, amikor az infláció és a gazdasági visszaesés, stagnálás egyszerre jelentkezik; azért, mert a „gyógyszer”, amit ilyenkor alkalmaznak, a két bajra ellentétes hatással van. Nyugat-Európa legutóbb az 1970-es évek végén került ilyen helyzetbe. A második világháború utáni újjáépítést a szociáldemokrata ihletés? keynesi gazdaságpolitika követte, amelynek során a gazdaságot állami megrendelésekkel élénkítették. Egy id? múltán azonban a recept nem hatott, az infláció és a munkanélküliség egyszerre jelentkezett. Ekkor jött a „monetarista forradalom”, Nagy-Britanniában Margaret Thatcher, az Egyesült Államokban pedig Ronald Reagan a chicagói Milton Friedman receptjét alkalmazta. Az inflációt pusztán monetáris jelenségnek tekintették, és a pénzmennyiség szabályozásával törték le, az állami kiadásokat pedig – leginkább Angliában, de részben a többi nyugat-európai országban is – a szociális kiadások drasztikus, ideológiai jelleg? megkurtításával csökkentették.

Ez a modell három évtizeden át eredményesen m?ködött, mígnem kitört a 2008–2011-es világgazdasági válság. A 2010-es évek az alacsony, egy-két százalékos gazdasági növekedés jegyében teltek el az euróövezet országaiban, 2020-ban pedig – a világjárvány hatására – súlyos, 6,6 százalékos visszaesés következett be. A járvány során az emberek bezárkóztak, kevesebbet költöttek. A világgazdasági kapcsolatok leépültek, egyes ellátási láncok megszakadtak. Megállt az a folyamat, amikor a t?ke egyre kedvez?bb befektetési lehet?ségeket talált, így egyre olcsóbb termelési helyeket vont be a világgazdaságba.

Az általános gazdasági visszaesés elkerülése és a növekedés ösztönzése érdekében az Európai Központi Bank a 2010-es években végig laza pénzpolitikát folytatott; az élénkítés céljából elárasztotta a gazdaságokat olcsó pénzzel. (Ugyanez áll az Egyesült Államok és Nagy-Britannia pénzpolitikájára is.) A központi kamatlábat nullára, s?t az alá süllyesztették, és nagy mennyiségben vásároltak államkötvényeket, amelyek az állami kiadásokat fedezték. Ezek értéke a fejlett világban elérte az összes GDP tíz százalékát. (A konjunktúraelméletnek megfelel?en az olcsó pénz ösztönzi a beruházásokat és a fogyasztói kiadásokat.)

Elvileg az árszínvonal a forgalomban lév? pénzmennyiségt?l függ. Ha az nem változik, az árszínvonal is változatlan marad. Ha egyes termékek ára emelkedik, akkor más termékeknél árcsökkenésnek kell bekövetkeznie. Az éveken át alkalmazott laza pénzpolitika azonban általános inflációt eredményezett: 2021-ben Európában és a fejlett világban hirtelen magasra szöktek az árak. Az euróövezetben az év eleji egy százalékról az év végére hat százalékra n?tt, Amerikában pedig másfél százalékról nyolc százalékra emelkedett az infláció. A brit pénzromlás 2021 márciusa és 2022 márciusa között hétszázalékos volt. Ekkor tört ki az orosz–ukrán háború, mely – az ismert okoknál fogva – Európában tovább súlyosbította a helyzetet.

Mit lehet ebben a helyzetben tenni? Az egyes kormányok védhetik a fogyasztókat átmeneti árbefagyasztásokkal, kedvezményekkel, de csak addig, amíg a termel?k és a szállítók extraprofitot realizálnak. Ha ez a lehet?ség kimerült, a kedvezményes árak az ellátás biztonságát veszélyeztetik. Ha az árakat a termékek adótartalmának csökkentésével igyekeznek kordában tartani, a költségvetés hiánya n? (amelynek fedezete inflációs hatású). Az Európai Központi Bank (EKB) korábban még nem szembesült ilyen helyzettel. Az infláció többnyire két százalék körül ingadozott, és az EKB f? feladata az volt, hogy az eurózónát megmentse, és olcsó hitelekkel lássa el a gyengélked? déli országokat. Christine Lagarde-nak most egyrészt keménynek kellene lennie, és a ma már kilenc százalék fölötti infláció elfojtására drasztikusan meg kellene emelnie a kamatlábat. De akkor hogyan jutnak hitelhez az er?sen eladósodott déli tagállamok? (Jelenleg Olaszország van a legnagyobb bajban.) És hogyan finanszírozzák azokat a beruházásokat, fejlesztéseket, amelyek az orosz energiaimport kiváltását, helyettesítését szolgálnák? Hogyan tudják egyszerre ösztönözni a megújuló energiaforrások termelését és a hagyományos energiahordozók kitermelésének újbóli felfuttatását? Az EKB a görög válságot 2015-ben azzal hárította el, hogy – alapvet? m?ködési módjával nehezen összeegyeztethet?en – felvásárolta a tagországok által Görögországnak nyújtott államkölcsönöket. Most hasonló módszerhez szándékozik folyamodni: miközben harcot hirdet az infláció ellen, a gyengélked? eurózóna-országok állampapírjainak felvásárlásával pénzb?séget akar teremteni azokban.

2021 tehát Európa szempontjából rendkívül kritikus év volt. Er?teljesen meglódult az infláció, de a 2020-as nagy gazdasági visszaesést sikerült megfordítani, öt százalék fölötti növekedéssé. Ez reményt adott a stagfláció elkerülésére, azonban a 2022 februárjában kitört orosz–ukrán háborúra Európa, pontosabban az EU kontraszelektált, alkalmatlan vezet?i rossz választ adtak. El?ször is, tudatában kellett volna lenniük, milyen

rendkívül törékeny a helyzet, és hogy egy évtizedes kedvez?tlen folyamat megfordítására nyílt lehet?ség. Nem voltak tisztában azzal, hogy ilyen helyzetben, amikor a stagfláció réme fenyeget, mit jelent a háború és az égbe szök? energiaárak gazdaságaiknak. Mert ha tisztában lettek volna, mindent meg kellett volna tenniük (értve ezen az oroszok jogos követeléseinek kielégítését), hogy elkerüljék azt. Ha pedig az nem sikerül, akkor a sorozatos szankciókkal nem kellett volna tovább súlyosbítani a helyzetet – a szankciókkal hatalmas csapást mértek saját gazdaságaikra.

Az EU vezet?inek a háború miel?bbi befejezésére kellett volna, kellene törekedniük. Ehelyett az ukrán fél masszív támogatásával beláthatatlan id?re elhúzzák azt. Nem kellene az ukránokat tovább tüzelni és a végs? gy?zelemre biztatni. 2022 elején a stagfláció még elkerülhet? lett volna, de a szankciókkal tágra nyitották a kaput a száguldó infláció és a mélyül? recesszió el?tt.

Ha az ember egy távoli bolygóról, de legalábbis egy másik földrészr?l szemlélné az eseményeket, akkor enyhe fejcsóválással reagálna. De itt vagyunk, Európában, az unióban, és a mi gazdaságunk ezer szállal köt?dik az EU-hoz és gazdaságaihoz. Stabilizációs politikánknak korlátai vannak, és mindennek tetejébe most itt van ez a szörny? szárazság is. Mégis, bíznunk kell. A magyar miniszterelnökben és kormányában legalább bízni lehet, ellentétben a saját társadalmuk ellen forduló nyugat-európai kormányf?kkel.

Kiss Károly

A szerz? közgazdász és társadalomkutató

www.magyarnemzet.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló